

Välfärd, klimat och kompetens
Gunnar Fackel
Tfn:
E-post: gunnar.fackel@regionjh.se

2017-10-17

RUN/513/2017

Förslag till svar på remiss Statens energimyndighets och Naturvårdsverkets rapport om kommunal tillstyrkan av vindkraft

Energimyndigheten och Naturvårdsverket har efter den genomförda utredningen beslutat att rekommendera att bestämmelsen om kommunal tillstyrkan i 16 kap 4 § miljöbalken tas bort.

Valet av åtgärd motiveras framförallt av att myndigheterna anser att det finns ett behov av att underlätta tillståndsprocessen för vindkraftsetableringar och göra den mer rättssäker. Att ta bort bestämmelsen är den åtgärd som bäst uppfyller uppdragets mål om att tillståndsprocessen ska underlättas och bli mer rättssäker

När det gäller kommunernas inflytande över mark- och vattenanvändning för vindkraftsetableringar innebär åtgärden att ta bort MB 16:4 att kommunernas inflytande minskas i större omfattning än med åtgärden tidig tillstyrkan. Detta i och med att kommunen fräntas rätten att fatta beslut om tillstyrkande eller avstyrkande av vindkraftsanläggningar. Genom kommunens möjlighet att styra mark- och vattenanvändningen genom översiktsplanering, kommunens talerätt och rollen som remissinstans i miljöprövningen bedöms dock ingen inskränkning av det kommunala självstyret ske i praktiken.

Åtgärden att ta bort tillstyrkan bedöms även ha större positiva effekter när det gäller demokratiaspekter än tidig tillstyrkan, då tillstånd till vindkraft avgörs genom en process där berörda parter har möjlighet att komma till tals och överklaga tillståndsbeslutet i sak.

Myndigheterna bedömer att miljöprövningen är fullgod även utan kommunal tillstyrkan. De problem som förknippas med bestämmelsen åtgärdas i hög grad, utan att det uppstår negativa miljökonsekvenser. Genom att underlätta tillståndsprocessen bedöms åtgärden förbättra förutsättningarna för utbyggnad av vindkraft. Detta i sin tur bidrar till att uppfylla miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan. En fortsatt utbyggnad av vindkraft är också viktig för att kunna uppnå målet om ett 100 procent förnybart elsystem år 2040¹.

Kommunernas inflytande över mark- och vattenanvändning i samband med vindkraftsetableringar minskar jämfört med idag, om bestämmelsen tas bort. Enligt myndigheternas bedömning skulle dock kommunerna även fortsättningsvis ha ett stort inflytande över var vindkraftverken lokaliseras. Kommunerna har en stark ställning som

remissinstans när tillstånden prövas, och kan genom sin översiktsplanering styra lokalisering av vindkraften. Rättspraxis visar att översiktsplaner som omfattar vindkraft, och som redogör för hur mark- och vattenområden bör användas, har stor betydelse när ansökan om tillstånd för vindkraftsetablering prövas.

De utvärderingar som har gjorts om bestämmelsen, bl.a. inom detta regeringsuppdrag, visar att olika aktörer har olika bild av hur tillämpningen fungerar. Många kommuner anser att bestämmelsen fungerar relativt väl och att den är ett viktigt verktyg för det kommunala självstyret. Vindkraftsprojektörer och i viss mån prövningsmyndigheterna anser å sin sida att det finns problem kopplade till bestämmelsen. Några exempel är att det saknas reglerade kriterier för vad kommunen ska grunda sitt beslut på, att besluten inte kan överklagas i sak och att ett beslut om avstyrkan kan komma sent i tillståndsprocessen.

Bestämmelsen ger även vindkraft en särställning i miljöbalken i förhållande till de flesta andra miljöfarliga verksamheter. Utöver vindkraft är det bara kärnkraft och annan jämförbar miljöfarlig verksamhet, där det krävs en tillstyrkan av kommunen.

I Energikommisionens betänkande Kraftsamling för framtidens energi (SOU 2017:2) formuleras målet att Sverige ska ha ett 100 procent förnybart elsystem år 2040. En fortsatt utbyggnad av vindkraft kommer spela en avgörande roll för att kunna uppnå detta mål.

Vårt län har som målsättning att vara fossilbränslefri till år 2030. För att nå dit krävs satsningar på förnyelsebara alternativ, och vindkraften är en viktig del i denna omställning. Det genererar dessutom arbetstillfällen. Förslaget till regeländring bedöms kunna underlätta prövningsprocessen utan att innebära någon betydande förändring av det kommunala självstyret. Med bakgrund i detta tillstyrker Region Jämtland Härjedalen förslaget.